

Plantaardig

ZOMER 2018

In dit nummer:
Olivia Dominique
Egels onder de aandacht
Margarethaland
Nationale bijentelling
Wetenschap
Tekenbeet ziekte
Oude verhalen, jonge verbeelding
en veel meer

Port Betaald

Retouradres:

Volkstuindersvereniging "Mariahoeve"
Postbus 91411 2509 EA Den Haag

Plantaardig

Zomer 2018 34ste jaargang nr. 2

"Plantaardig" is het verenigingsorgaan van

Volkstuindersvereniging "Mariahoeve"

Opgericht 22 mei 1984

Postadres: Postbus 91411 2509 EA Den Haag

Bezoekadres: Isabellaland 2320 A 2591 CZ Den Haag

KvK: V40411313

Rekeningnummer: NL05INGB0005004839

t.n.v. vtv Mariahoeve

Website: www.vtvmariahoeve.nl

E-mail: info@vtvmariahoeve.nl

Aangesloten bij:

Haagse Bond van Amateurs-tuindersverenigingen (HB)

Landelijke organisatie van amateurs-tuindersverenigingen (AVVN)

Redactie:

Bert Blom (E-mail: redactie@vtvmariahoeve.nl)

Reproductie:

Aegon

Openingstijden complex:

april t/m september van 09.00 tot 20.00 uur

oktober t/m maart van 11.00 tot 16.00 uur

Spreekuur bestuur:

April t/m september iedere 1^e en 3^e zaterdag van de maand van 10.00 tot 12.00 uur

Oktober t/m maart iedere 1^e zaterdag van de maand van 10.00 tot 12.00 uur

In dit nummer:

	Pagina
Onze vrijwilligersorganisatie	3
Bij de voorpagina	4
Margarethaland heeft een plekje in m'n hart	5
Duurzaam Den Haag	7
Project 'Oude Verhalen, Jonge Verbeelding'	8
Egels	10
Kleurplaat	15
Keur je eigen tuin	16
Creatieve leden	17
Het is aardbeientijd	20
Meer bijensoorten op de Rode Lijst	22
Energie transitie	24
Bestuivingskracht in Haagse Volkstuinen	26
Help de bijen	28
Tuin 60	29
Plotselinge koorts na tekenbeet?	29
Afscheid als redacteur Plantaardig en website	31
Tuincontroles	32
Kappen in het broedseizoen	35
"Effe" puzzelen	36
Tuin 79	37
Zuurgraad van natuurbodems op de kaart	37
Wegpesten planten en dieren is niet meer nodig	40
Kort nieuws	42
Werkbeurtenrooster	45
Inleveren kopij Plantaardig	46
Donateur worden	46
Adverteerder & sponsors	47

Onze vrijwilligersorganisatie

Bestuur (bereikbaar via info@vtvmariahoeve.nl)

1e voorzitter
2e voorzitter
1e Penningmeester
2e Penningmeester
1e secretaris
2e secretaris
Commissaris
Commissaris

Udo Teunis
Gert Onne van de Klashorst
Bastiaan de Man
Sigmar van der Vlis
Ineke van der Vlis
Jurgen Windolph
Frank Borger
Rob van der Vlis

Commissie van onderzoek

Bram Franken - An Stoks - Ben Sgar

Verenigingsblad "Plantaardig"

Bert Blom
(redactie@vtvmariahoeve.nl)

Website

Bart Fennema - Bert Blom
(website@vtvmariahoeve.nl)

Tuincontrole commissie

André de Prez - Bram Franken - Jacques Vork

Tuintaxatie commissie

Bram Franken - vacant

Bouwcontrole commissie

Richard Hilgeman - Rob van der Vlis

Bouwtaxatie commissie

Richard Hilgeman - Rob van der Vlis

Begeleiding werkbeurten

Rob van der Vlis (coördinator) - Udo Teunis -
Pascal Schuit - Rajesh Ramcharan - Frank
Borger - Cees Swanink - Gert Onne
van de Klashorst

Tuinwinkel

Ronald van der Ende - Dicky Korving

Kantinemedewerkers

Koos Sol (Coördinator) - Paula van der Rande -
Maria Au-Wu en Frans - Wenda en Klazien
Peters - Ran Sewpersad - Cees Swanink -
Sigmar van der Vlis - Erwin van der Vlis

Natuurlijk Tuinieren

Ed Split (coördinator) - Hely Split - Sient Vingerling - Periklis Skourlis - Doreen Saunders - Jean
Otterspoor - Piet van Steijn - Bert Blom - Kor Krul - Lynn Krul - Zenzi Burgy - Frances Hartmann -
Lucie Huijbregts en tijdens de schoolvakanties Caitlyn en Aiden!

Speciale dank aan:

Postuum Ereid

Mevrouw F.G. Staal

Ereleden

De heer J.J. Feijen - De heer S.J.A. Vluggen

Leden van Verdienste

Mevrouw H. M. Osnabrug , Mevrouw H. van der Ende, Mevrouw J.G.E. van Roermund,
De heer A. Osnabrug † - De heer H. Gordeau

Bij de voorpagina

Om met het belangrijkste te beginnen:

Op 24 maart 2018 werd Olivia Dominique Keus geboren, een pracht van een dochter van onze leden Jeffrey en Monique. Van harte gefeliciteerd en geniet samen volop van deze nieuwe periode in jullie leven!

In dit nummer verder extra aandacht voor de egels.

Op de foto één van de egeltjes die door de Egelopvang bij ons werden gebracht. De egelopvang had het enorm druk afgelopen winter en egels die genezen waren moeten dan weer terug de natuur in. Maar als het echt koud en nat is kunnen genezen egels niet zomaar in de bosjes worden 'gedropt'. Er moeten genoeg geschikte schuilmogelijkheden zijn om als voorbeeld nestjes te maken.

Doreen, onze steun en toeverlaat bij het Natuurlijk Tuinieren heeft 19 jaar vrijwilligerswerk gedaan bij de Egelopvang en heeft daar nog steeds contacten. En aan Doreen werd gevraagd of er drie egeltjes 'onderdak' konden krijgen op ons tuincomplex. Natuurlijk, op ons tuincomplex zijn genoeg slakken en er zijn meerdere leden met een egelhuisje in hun tuin en voor Natuurlijk Tuinieren hebben wij verschillende egelhuizen op het tuincomplex. Ook zijn er nog andere natuurlijke schuilplekken onder tuinhuisen, struiken of takkenrillen die volop aanwezig zijn.

Dus Ank Naeye, voorzitter van de Egelopvang, heeft drie egeltjes gebracht en met hooi en voer kregen ze onderdak in de verschillende egelhuisjes.

*Doreen wil nog wel kwijt dat egels wel kunnen zwemmen, maar zullen verdrinken als ze in open waterputten of vijvertjes met steile wanden terecht komen.
Daarom: deksel op de waterput en een loopplankje in de vijver!
Ook komt het wel eens voor dat egeltjes verstrikt raken in netten op tuinen.*

De redactie

Margarethaland heeft plekje in m'n hart

Een alleraardigst stukje van mevrouw M. Piekaar-Hoogendijk gelezen in De Oud Hagenaar, de krant voor de 50-plusser

Margarethaland wordt nu gerenoveerd, maar mijn man en ik hebben daar 38 jaar gewoond. Toen was de straat nog voor halverwege volgebouwd en was er een noodwinkel op Ursulaland. De boerderij in de verte en koeien voor de deur. Wij kwamen dus uit een benedenhuis met voor en achter een tuin waar we niet zo dol op waren, want het onkruid groeide welig.

Zodoende wilden we een etagewoning huren en toen wij met de motor voorbijreden zag het er van buiten zo vrolijk uit met rode en blauwe platen dat we er gelijk werk van hebben gemaakt en kwamen te wonen op nummer 96, op twee hoog. Drie kamers en gloednieuw.

Toen alles was volgebouwd, kregen de straten namen en het verhaal gaat dat er landen naar de dochters van de boer zijn genoemd, onder andere Hendrinaland, Catharinaland, Isabellaland, Suzannaland en Ursulaland. Het kan waar zijn, maar wel een leuke gedachte. Soms kwam de stier in de wei en dat ging meestal goed. De koeien wisten niet wat hen overkwam en na verloop van tijd werd er een kalfje geboren. Dat werd snel weggehaald bij de koe en - zo triest - de koe liep het kalf te zoeken. Ik werd er altijd naar van.

Sloot

Tot één keer de stier weer in de wei kwam en de koeien hem de sloot in hebben geduwd. Mensen belden naar de politie. Die kwam met materiaal om de stier eruit te halen. Maar toen was het nog niet afgelopen, de stier werd ten tweede male de sloot ingeduwd! Ze moesten hem allemaal niet!

Schaatsen

We hadden een keer een heel strenge winter en de slootjes voor de deur waren bevroren.

Toen zijn mijn burens en ik gaan schaatsen voor de deur. Helemaal leuk. Mijn buurvrouw en ik met een slee naar de noodwinkel om boodschappen te doen. als echte buitenvrouwen. Aan het eind van Margarethaland was een tuinbouwcomplex, zoiets van Arbeid Adelt. De naam weet ik niet meer. (Is volkstuindersvereniging "Mariahoeve", voorheen "Eigen arbeid - red.) In die hoek was een vrouw die ooievaars voerde met vis. Dat wisten die vogels wel, ze kwamen steeds terug en werden ook eens gefotografeerd.

Musjes

Ook hadden we een ooievaarsechtpaar met vijf jongen in de wei. Er werden toen ook veel foto's van gemaakt. Op mijn balkon kwamen veel musjes. Je begrijpt: ik strooide koekjes. Op een zeker moment had ik zestien musjes op de rand zitten. Wij gaven ze namen, zoals Jetje en Jopie.

Na jaren moesten er zo nodig aan de overkant huizen worden gebouwd, wat heel jammer was. Vaarwel koeien! Mijn man en ik werden ouder en met boodschappen twee hoog de trappen op, werd toch bezwaarlijk. We gingen kijken in Leidschendam naar bejaardenflats met lift. Vanaf vijftig jaar mocht je er wonen. Wij zijn toen gaan kijken op Duivenpad nummer zes, omdat we al snel de toezegging kregen om daar te wonen.

Wij waren gelijk verkocht. Eén hoog met uitzicht op een watertje en wei. Mijn man heeft dit nog zeven jaar mee mogen maken en was zwaar diabetespatient. Hij zei altijd: "Dit hadden we eerder moeten doen." Hij is in 2005 overleden en ik woon van 1999 alweer achttien jaar hier.

Er is een prachtig park aangelegd en het water is in goede banen geleid. De honden worden uitgelaten en het is een lust voor het oog om joggers en fietsers voorbij te zien komen.

Maar Margarethaland heeft nog steeds een plekje in mijn hart.

M. Piekaar-Hoogendijk

-0-

*"Dankbaarheid is een bloemke
dat in weinig hoven bloeit"*

Guido Gezelle
1830 - 1899

In het loket van Duurzaam Den Haag, op de derde etage van de Centrale Bibilothek, kun je terecht met al je vragen en tips over duurzaamheid. Naast de spreekuren organiseren zij regelmatig duurzame activiteiten rondom het loket, voor jong en oud.

23 juni: Presentatie 'Groen in de stad' en tuinwandeling

Waarom is een groene stad zo belangrijk en hoe kun je zelf zorgen voor gezond groen in de stad, in je tuin of op je balkon? Anna vertelt het je, op zaterdag 23 juni om 10.15 uur in de Culturele Ruimte van de Centrale Bibilothek. Na afloop van de presentatie (rond 11.00 uur) kun je mee op pad en laat Anna je tijdens een wandeling naar en door de Stadskloostertuin op het Westeinde een aantal mooie voorbeelden zien. Doe gratis mee en meld je aan via het formulier op de website van Duurzaam Den Haag.

8 juli: Groen-workshop voor kinderen

Op 2 mei organiseerden ze samen met Anna Kreffer een groen-workshop voor kinderen. Zo'n 40 kinderen kwamen langs om te knutselen, spelletjes te spelen en pissebedden, duizendpoten en spinnetjes van dichtbij bekijken. Op woensdag 8 juli organiseren ze weer zo'n workshop. Houd hun website en facebookpagina in de gaten voor meer informatie!

Nieuwe openingstijden

De openingstijden van het loket worden gewijzigd. Per 1 juni gaan we dicht op dinsdag, donderdag en vrijdag en open in het weekend: op zaterdag. Vanaf dan kun je elke woensdag en zaterdag van 13.00 tot 16.00 uur bij ons terecht voor antwoord op al je vragen en tips over duurzaamheid!

Van 23 juli tot 20 augustus is het loket dicht in verband met de zomervakantie. Je kunt wel altijd je vraag mailen naar info@duurzaamdenhaag.nl

Project 'Oude Verhalen, Jonge Verbeelding'

Door Bert Blom

KunstPost heeft in samenspraak met scholen in Haagse Hout het wijkproject 'Oude verhalen, Jonge Verbeelding' ontwikkeld.

Doel van dit project is artistieke talentontwikkeling bij leerlingen en verbinding met de wijk te combineren.

Het project is speciaal op maat gemaakt voor basisschoolleerlingen van groep 6 en 7.

De kinderen gaan in gesprek met ouderen uit hun wijk. Naar aanleiding van deze gesprekken maken de leerlingen in een aantal praktijklessen een beeldend kunstwerk onder begeleiding van KunstPost kunstenaars.

Dit jaar was het thema 'Natuur in de wijk Mariahoeve'.

Nu had ik de eer om te worden uitgenodigd om aan dit project deel te nemen. Ik behoor kennelijk tot de categorie "ouderen uit de wijk" en heb enige affiniteit met "natuur".

Op 13 maart dit jaar toog ik naar de Galary 'LOOKatie' aan het kleine Loo. (Het voormalige stadsdeelkantoor) om allereerst kennis te maken met de andere uitgenodigde 'ouderen' uit de wijk. Tot mijn verrassing trof ik daar ook ons gewaardeerd tuinlid Jacques Vork aan. Vervolgens kwam een grote groep leerlingen van De Vuurvlinder binnen en zij werden verrast met limonade, thee en de nodige (gezonde) lekkernijen.

Daarna werden de leerlingen in groepjes verdeeld om de ouderen te gaan interviewen. Mijn groepje bestond uit Bubcarr, Cyprian, Diya en Natalie. Na wat aarzeling kwamen de kinderen los en hebben we gezellig gepraat over de natuur in de wijk. We waren het met elkaar eens dat er veel groen is, maar dat er best wat meer kleur in de wijk zou mogen komen. Vanwege de buitenlandse afkomst van enkele leerlingen ging het al snel over bijzondere groenten die zij van hun grootouders in hun land van afkomst kennen. Verteld dat op de volkstuinten in Mariahoeve (had een lijstje met adressen meegenomen) veel van deze groenten is te zien. Verder hebben we gesproken over de ecologische verbindingzone (wat een moeilijke woord!)

"De Schenk" en het belang van dit water voor de wijk. Tot slot kregen Bubcarr, Cyprian, Diya en Natalie wat bloembollen van mij mee die ze op het schoolplein zouden gaan poten. Hiermee wordt er hopelijk al een beginnetje gemaakt met een kleurrijkere wijk.

Op donderdag 26 maart werden de gemaakte kunstwerken tentoongesteld in de galary. Helaas was ik die dag niet aanwezig omdat ik bij mijn kleinkinderen in Gouda meehielp met de koningsspelen van hun school. Wel heb ik een brief de kinderen gestuurd dat ik er helaas niet bij kon zijn maar dat ik er zeker van ben dat het kunstwerk heel mooi is geworden en dat ik supertrots op ze ben. Ik heb vernomen dat de brief aan iedereen is voorgelezen.

Een onderonsje
met de 'oudjes'
uit de wijk

Een geslaagde happening
met de complimenten voor
De Vuurvlinder en KunstPost!

-0-

Egels

Even extra aandacht voor de egels

Egelopvang Den Haag vertelt:

Vrijwilligers

De vrijwilligers van Egelopvang Den Haag zetten zich in voor zieke en gewonde egels en bieden ze hulp in hun onderkomen. De opvang bevindt zich in de Westduinen aan het eind van de Savornin Lohmanlaan, hoek Laan van Poot. De opvang is iedere dag geopend van 10.00 tot 12.00 uur voor het brengen van egels die verzorging nodig hebben. Elke 1e zaterdag van de maand (met uitzondering van januari en april) is de egelopvang van 14.00 tot 16.00 uur geopend voor belangstellenden.

Egels in Den Haag

In heel Den Haag en omgeving leven veel egels, met name in de groene wijken, parken, bossen en ook in de duinen. Eigenlijk zijn egels op alle plaatsen waar genoeg voedsel te vinden is zoals slakken, kevers, torren, wormen en andere insecten. Maar ook schuilplaatsen zijn een vereiste, zoals dichte struiken, vaste planten of dichte klimop, bladerhopen, dichte hagen of houtwallen. In deze schuilplaatsen slapen de egels overdag en in de winter houden ze er hun winterslaap. Hier worden in de zomermaanden ook de jongen geboren.

De egel is een nachtdier

Aangezien egels nachtdieren zijn, worden ze niet veel gezien en weten we vaak niet dat ze in onze omgeving leven.

De egel is een beschermde diersoort

De egel (*Erinaceus Europaeus*) is in de Nederlandse Flora en Faunawet opgenomen als beschermde diersoort. In de praktijk betekent dit, dat zieke en gewonde egels alleen opgenomen mogen worden in een egelopvang die hiervoor ontheffing heeft gekregen van het Ministerie van E, L en I.

Ontheffing voor de Egelopvang

Als egelopvang met ontheffing hebben we plicht onze egels zo snel mogelijk, dat wil zeggen als ze weer voor zichzelf kunnen zorgen, op een geschikte plek vrij te laten.

De egel is een beschermd dier en daarom is het verboden hem als huisdier te houden. De egel is bovendien een dier met een grote vrijheidsdrang, die een groot territorium nodig heeft als leefruimte.

Egels kunnen flinke afstanden afleggen

Per nacht kunnen ze enkele kilometers afleggen.

De egel door het jaar heen

Herfst - Winter

In de herfst gaan egels extra veel eten en bouwen ze een vetreserve op, zodat ze gezond en dik aan hun winterslaap kunnen beginnen.

Ze doen dat in een holletje, dat ze bekleden met een dikke laag bladeren. Ze zoeken er een beschutte plek voor onder struiken of in blader- of afvalhopen. De meeste volwassen egels kruipen eind november in hun holletje, maar de jongen wachten daar meestal mee tot eind december.

Tijdens de winterslaap daalt de lichaamstemperatuur van de egels sterk (van 35,5 C naar 5,0 C) en ook de hartslag en de ademhaling lopen flink terug (hartslag: van 180 naar 9 slagen per minuut, ademhaling: van 45 naar 3 keer per minuut). Egels leven 's winters van hun vetreserves. Tijdens de winterslaap verliezen ze bijna 25% van hun lichaamsgewicht.

Voorjaar - Zomer

Als de egels uit hun winterslaap ontwaken (meestal tussen eind maart en eind april), zijn ze dus sterk vermagerd en gaan ze direct op zoek naar lekkere hapjes om hun lichaamsgewicht zo snel mogelijk weer op peil te krijgen.

Als ze te veel verzwakt zijn, kunnen ze beter eerst in de Egelopvang met extra verzorging op krachten komen.

In mei en juni gaan de mannetjes op zoek naar een vrouwtje. Na de paring, die nogal eens met veel kabaal gepaard gaat, verlaat het mannetje

het vrouwtje weer. Na de bevruchting duurt het zo'n 30 tot 40 dagen voordat de jonge egeltjes ter wereld komen (3-10 per nest). De kleintjes worden geboren in een nest van mos, gras en bladeren, dat zich vaak onder een heg of een struik bevindt. Ze wegen tussen de 10 en 25 gram.

Egeltjes worden blind en doof geboren. Vlak na hun geboorte zijn ze ook nog kaal. Na een paar uur komen er witte stekels door en na twee dagen zijn de eerste bruine stekels te zien. Als ze ongeveer twee weken oud zijn gaan de oogjes en de oortjes open. De jongen gaan, als ze ongeveer drie weken oud zijn, met moeder mee

naar buiten op zoek naar voedsel en leren dan wat ze wel en wat ze niet moeten eten. Als ze 6 weken oud zijn verlaat de moeder het nest.

In een natte, koude herfst komt het voor dat de moeder het nest voortijdig verlaat om aan haar winterslaap te beginnen. In dat geval zijn sommige jongen nog niet zelfredzaam en dan is de egelopvang de goede plek voor hen.

Gevaren voor de egels in de stad

In de grote stad zal de egel niet zo vlug een das of een vos (zijn natuurlijke vijanden) tegen het lijf lopen. Wel kan hij andere grote gevaren zoals mensen, auto's en honden tegen komen.

Verkeer

Het gevaar van auto's voor de egels is wel bekend. Veel mensen hebben alleen doodgereden egels gezien. Gelukkig voor egels is in de Gemeente Den Haag overal in de woonwijken de snelheidslimiet teruggebracht naar 30 km.

Honden

Honden denken vaak dat een egel een leuk speeltje is om te apporteren. Een egel komt echter altijd beschadigd uit dit "spelletje". Onder het pantser van stekels heeft de egel een heel kwetsbaar zacht velletje en zelfs al lijkt het alsof de hond de egel niet verwond heeft, op de minieme aanprikplaatsen van de hondentanden zal de huid van de egel geïnfecteerd raken. Deze plekken worden lelijke infecties met vaak de dood tot gevolg.

Daarom moet elke egel, die mogelijk door een hond is gebeten, naar de egelopvang worden gebracht, zodat met een antibiotica kuur dit voorkomen kan worden.

Hondenbezitters: wilt u uw hond leren NOOIT een egel op te pakken. Als het toch een keer is gebeurd, breng de egel dan zo snel mogelijk naar de Egelopvang, waar de wonden geobserveerd en verzorgd kunnen worden.

Tuinen en Parken

In tuinen en parken kunnen egels de volgende gevaren tegenkomen, zoals:

Laaghangende (fruit) netten of netten op een tennisbaan, waar ze met hun kop in vastraken.

Hang netten minstens 15 cm. boven de grond, dan kan een egel er onderdoor;

Vijvers, zwembaden of sloten met steile oevers. Ook al kunnen egels goed zwemmen, tegen een rechte oever kunnen ze niet op. Hang een stuk kippengaas over de rand plaats een egeltrapje of een plank schuin tegen de kant;

Slakkengif, ofwel vergiftigde slakken. Er zijn merken slakkengif, o.a. ecostyle, die niet schadelijk zijn voor egels, vogels en andere grotere dieren. Gebruik deze soorten gif als u niet zonder kunt. Zet ander gif zo hoog dat egels er niet bij kunnen. Het zijn goede klimmers!

Blikjes of bekertjes met een randje, waar ze wel met hun kop inkomen, maar niet meer uit; Vuilniszakken met etensresten. Ook egels kunnen deze kapot maken en er zelfs in kruipen. In het ergste geval verdwijnen ze dan met zak en al in de vuilniswagen; In Compost- of takkenhopen kruipen egels vaak in om te slapen of te overwinteren. Bij het

omscheppen ervan kunnen ze dan makkelijk gewond raken;

Open (kelder)gaten: sluit deze zo af, dat een egel er niet in kan vallen en voorkom dat hij er niet uit kan komen;

Melk vinden egels erg lekker, maar het is niet goed voor ze. Dit veroorzaakt ernstige darmklachten. Geef ze liever water, kattenvoer of brood met pindakaas.

ZIEKE OF GEWONDE EGELS

Een deskundige verzorging is van groot belang. Dit kan het beste gebeuren in de egelopvang. Telefonisch kan u dagelijks tussen 10.00 en 12.00 informatie krijgen wat u het beste met de egel, die u hebt gevonden, kunt doen. Het telefoonnummer is: 070-325 40 45 (buiten de openingsuren van het asiel krijgt u informatie via de telefoonbeantwoorder).

Buiten de openingsuren van de opvang vragen wij u ernstig zieke of gewonde egels zo vlug mogelijk naar een dienstdoende dierenarts te (laten) brengen. De dierenambulances in Den Haag en omgeving rijden ook voor egels in nood en doen dit gratis.

Dierenambulance Den Haag:

070-328 28 28.

Dierenambulance Wassenaar:

070-511 77 72.

Als de egelopvang gesloten is, vangt men in

het Vogelasiel "De Wulp" de minder ernstig zieke egels op. Het Vogelasiel de Wulp ligt aan de Heliotrooplaan 15, 2555 MA Den Haag, in het park Meer en Bos. Het telefoonnummer is 070-323 15 68 (geopend van 9.00 tot 17.00 en 's zomers ook van 19.00 tot 21.00).

Het is van groot belang zieke egels en babyegeltjes warm te houden. Dit kan in een stevige doos met deksel, of een kattenvervoersmand met een kruik of een fles handwarm water. De egel legt U in een oude doek tegen de kruik aan.

Moet een egel, die niet erg ziek is, een nachtje blijven logeren voor hij naar de opvang kan, zet hem dan in een stevige doos met veel krantensnippers (zodat hij een holletje kan

maken). Met een bakje water (geen melk) wat kattenvoer of brood met pindakaas komt de egel de nacht dan wel door.

Denk er wel aan, dat een egel goed kan klimmen en makkelijk uit een doos kan ontsnappen. Het is niet raadzaam om te proberen zelf een egel te behandelen. Het is beslist geen huisdier. De egel is bovendien een beschermd dier en mag niet thuis worden gehouden.

Welke egels hebben hulp nodig?

Niet alle egels die je tegenkomt hebben

hulp nodig. Onderstaand overzicht kan je gebruiken om te bepalen of een egel moet worden opgevangen.

Hulp hebben de egels nodig, die:

en

- gewond zijn;
- overdag buiten lopen, vooral in de winter;
- door een hond zijn gebeten;
- weinig of niet bewegen en zich niet oprollen als ze worden aangeraakt;
- snotteren of hoesten;
- uit het water zijn gehaald;
- in een put of (fruit)net gevangen hebben gezeten;
- onder de vliegennetjes en maden zitten en of heel veel vlooien en/of teken hebben;
- heel stil liggen en slap aan voelen (ze hoeven niet dood te zijn al voelen ze slap aan);
- in hun winterslaap zijn gestoord;
- heel klein zijn, (een nest) babyegeltjes zonder moeder hebben hulp nodig.

Een gezonde egel:

- kijkt helder uit zijn oogjes;
- heeft een natte neus;
- maakt een levendige indruk;
- rolt zich op bij aanraking.
- Egels die 's nachts en in de avond- of ochtendschemering rustig rond scharrelen mogen natuurlijk met rust gelaten worden.

Een egelvriendelijke inrichting van de tuin

- Geef de egel een kans van de ene tuin naar de andere te komen: plant een haag als afscheiding. Staat er een hek, maak hierin dan een paar gaten van minstens 15x15cm, zodat een egel niet de straat op hoeft om van de ene tuin naar de andere te komen;
- Bestraat niet uw hele tuin, maar zorg voor struiken en lage beplanting;
- Maak een egeltrapje in een tuinvijver of zwembad schuin tegen de kant of hang kippengaas over de rand. Egels kunnen wel zwemmen en klimmen, maar tegen steile kanten kunnen zij niet opklimmen;
- Wees voorzichtig met slakkengif! Er is biologisch gif, bijvoorbeeld Ecostyle, dat niet schadelijk is voor egels, vogels en andere grotere dieren;
- Pas ook op met gif tegen mieren, luizen, engerlingen ed. Er is zeer schadelijk gif in de handel. Als alle insecten sterven heeft de egel geen eten meer;
- Zet alle gif zo hoog, dat egels er niet bij kunnen;
- Sluit open (kelder)gaten af met fijnmazig gaas of iets dergelijks;
- Zorg voor compost- of bladhopen in de tuin om de egel een geschikte slaap- en overwinteringsplaats te geven;
- Hang netten voor bessen, op tennisbanen e.d. zodanig op dat egels hier niet verstrikt in kunnen raken, bv. 15 cm. boven de grond;
- Laat een nest met jonge egels met rust. De moeder komt pas terug als u weg bent;
- Handel alleen als u zeker weet dat het nest voorgoed door de moeder verlaten is.

Geef nooit melk te drinken, alleen water, want de lactose in melk geeft ernstige darmklachten. U mag wel kattenvoer geven of brood met pindakaas. Als u ze dit in een speciaal eethuisje geeft, dan kunnen katten of vogels er niet bij komen!

Egelopvang Den Haag

Keur je eigen tuin

*Is jouw tuin natuurvriendelijk?
Doe hier je 'self-check'*

Chemische bestrijdingsmiddelen worden niet gebruikt

Alleen milieu vriendelijke hulpstoffen worden gebruikt

Er zijn voldoende broed- en schuilplekjes voor dieren, zoals bijvoorbeeld:

- broedruiters
- takkenrillen
- stapelmuurtjes
- dichte bosschages
- vogelhuisjes

en natuurlijk wordt ook gedacht aan voor insecten geschikte plekjes

Er is een variatie aan bloemen, planten en struiken die vlinders, bijen en andere 'vliegers' aantrekken

Er is drinkgelegenheid voor vogels

Er zijn voorzieningen waardoor dieren niet kunnen verdrinken in vijvertjes of waterputten

Dieren kunnen niet verstrikt raken in bijvoorbeeld netten en of zich verwonden aan prikkeldraad

*Kan je bij ieder onderwerp
een vinkje zetten?
Dan mag je trots zijn op je tuin!*

Creatieve leden

*Met een fototoestel, gereedschap of de blote handen;
er zijn altijd leden die creatief bezig zijn
op ons tuincomplex*

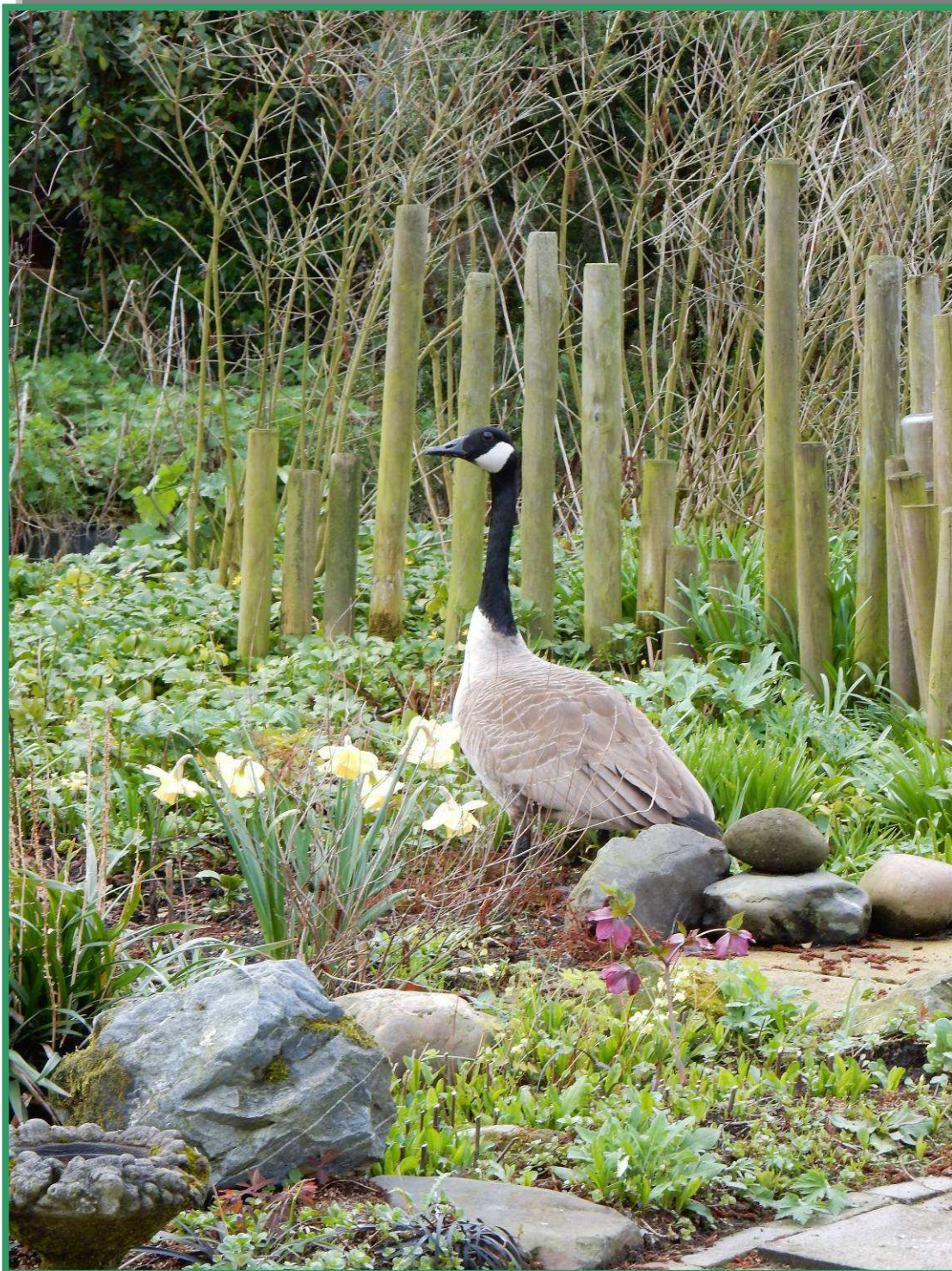
Ons tuinlid Sient is met haar camera actief op ons tuincomplex geweest en stuurde wat foto's naar ons op. We hebben er een collage van gemaakt. Het begint met een streng kijkende "Aalscholver" op het drijvende eilandje in de Schenk en op hun eigen tuin "Puttertjes" met blozende wangen, een "Groenling" in groene bos-wachtersoutfit, het bekende "Roodborstje" en een altijd opgewekte "Mus".

En wat dacht u van Kor Krul die een prachtig natuurlijke compostbak in elkaar vlocht

Bij toerbeurt gaan ook diverse leden hun foto's exposeren op de 'expo-wand' in ons verenigingsgebouw het Tuinpaviljoen. Een eerste serie van Schotse Hooglanders, genomen door Doreen Saunders hangt inmiddels al. En reken maar dat deze foto's kwalitatief beter zijn dan mijn foto van hiernaast!

En deze foto, genomen door Hely Split op haar eigen tuin, zal eerdaags
ook wel op de 'expo-wand' gaan verschijnen

Het is aardbeientijd

Een interessant artikel van de Vlinderstichting willen we jullie niet onthouden

Ze zijn binnenkort weer volop te krijgen: aardbeien van de volle grond.

Dit is ook de tijd dat de aardbeivlinder vliegt. Niet dat je deze snel te zien krijgt, want het is een onopvallend vlindertje en bovendien komt hij maar weinig voor in Nederland.

Een aardbeivlinder is klein en weinig opvallend gekleurd
(Bron: Kars Veling)

De naam

De naam heeft de aardbeivlinder te danken aan de voorkeur van de rupsen. Die zitten op ganzeriken en andere nauw verwante soorten waartoe ook aardbei hoort.

De aardbeivlinder in ons land

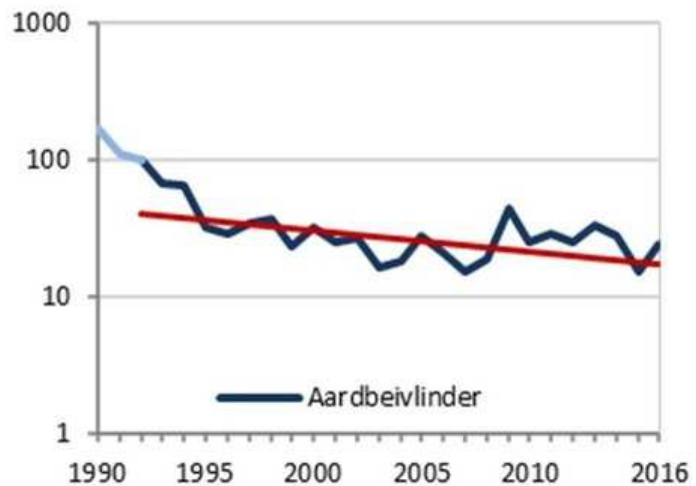
In ons land komt de aardbeivlinder maar hier en daar voor. De hoogste aantallen vind je in Zuidoost-Drenthe, in het Bargerveen, op de zuidelijke Veluwe en in de duinen van Zuid-Kennemerland.

Rode lijst dagvlinders

De aardbeivlinder staat als bedreigd op de Rode Lijst dagvlinders. De soort is zeldzaam en het gaat niet goed met deze voorjaarsvlinder. Verlies en versnippering van schrale milieus door ontginning, vermesting en (in heidegebieden) verzuring spelen hierin een belangrijke rol. In de tweede helft van de 20e eeuw is het voorkomen met de intensivering van het landgebruik gedecimeerd.

Leefgebieden van de aardbeivlinder

De aardbeivlinder komt in veel verschillende leefgebieden voor, zolang de waardplanten (waar de rupsen op leven) in een open vegetatie met warm microklimaat groeien. De vlinder vliegt in mei en foerageert op allerlei lage kruiden en vroeg bloeiende bramen.

Aardbeivlinder: verspreidingskaartje vanaf 2007 en de trendgrafiek vanaf 1992 (Bron: NDFF & Landelijk Meetnet Vlinders)

De aardbeivlinder komt voor in allerlei schrale milieus: van kalkgraslanden tot heide, heischraal grasland en hoogveen en van duinen tot laagveen. Diverse ganzeriken, agrimonie en ook (dauw)bramen kunnen als waardplant fungeren. Op de zandgronden in Nederland gaat het vooral om tormentil en kruipganzerik. Droog (zoals in de duinen) of nat (zoals in Noordwest-Overijssel) maakt niet uit, wel de vegetatiestructuur. Die moet open en gevarieerd zijn, vaak met kale grond, zodat de omgeving van de waardplant voor de rupsen goed opwarmt. Er zijn kansen voor herstel van deze soort door natuurontwikkeling op voormalige landbouwgrond. Hier kan weer geschikt leefgebied ontstaan. De aardbeivlinder is een van de soorten van het project 'Wild van Vlinders' waarin Ark Natuurontwikkeling en De Vlinderstichting samenwerken voor behoud en herstel van de vlinderfauna in Zuidoost-Nederland. Zo zijn in Noord-Brabant en Limburg herstel van natte schraallanden in beekdalen en uitbreiding van kalkgrasland in groeves kansrijk voor de aardbeivlinder.

Met dank aan De Vlinderstichting!

Tekst: Kars Veling & Michiel Wallis de Vries, [De Vlinderstichting](#)

Foto's: Kars Veling

Kaart: NDFF

Trendgrafiek: Landelijk Meetnet Vlinders

Meer bijensoorten op Rode Lijst

Artikel van het EIS Kenniscentrum Insecten

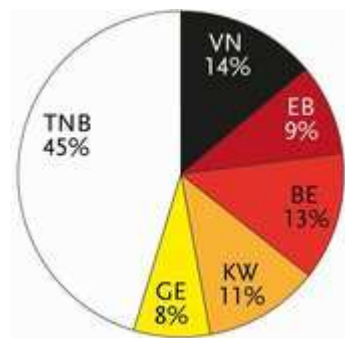
Voor het eerst sinds 2003 is er een nieuwe Rode Lijst van de Nederlandse bijen opgesteld. Op deze lijst staan de in ons land bedreigde soorten. Hieruit blijkt dat het niet goed gaat met onze bijenfauna: 55 procent van de bijensoorten staat op de Rode Lijst; 46 soorten zijn uit ons land verdwenen. De achteruitgang van de bijen heeft zich in de 21e eeuw voortgezet. Gelukkig zijn er ook lichtpuntjes.

Hoe komt een bij op de Rode Lijst?

De Rode-Lijststatus van een bijensoort hangt af van een combinatie van zijn huidige zeldzaamheid en zijn trend tussen 1950 en 2016. Deze zaken worden bepaald op basis van de gegevens in het landelijke databestand van de Nederlandse bijen dat EIS Kenniscentrum Insecten beheert. De Rode Lijst is opgesteld in opdracht van het Ministerie van LNV, die de lijst heeft gepubliceerd in de Staatscourant. Het is hiermee een officieel overheidsdocument.

De cijfers

181 soorten bijen op de Rode Lijst: dit is 55 procent van het aantal soorten waarvoor de analyse is uitgevoerd.

- Verdwenen: 46 soorten;
- Eernstig bedreigd: 30 soorten;
- Bedreigd: 42 soorten;
- Kwetsbaar: 38 soorten;
- Gevoelig: 25 soorten.

(VN = Verdwenen uit Nederland, EB = Eernstig bedreigd, BE = Bedreigd, KW = Kwetsbaar, GE = Gevoelig, TNB = Thans niet bedreigd)

Vergelijking 2003 - 2018

Ook in 2003 is er een Rode Lijst van de Nederlandse bijen opgesteld. Het is interessant om te zien wat de verschillen zijn tussen de huidige Rode Lijst en die uit 2003. Voor een goede vergelijkbaarheid is de Rode Lijst uit 2003 gereconstrueerd aan de hand van de huidige data en methodiek.

Tegenvallers

De nieuwe Rode Lijst is langer dan de vorige uit 2003: er staan 23 soorten meer op. Enkele soorten zijn verdwenen uit Nederland sinds 2003, zoals de Waddenmetselbij en de roodstaartklaverzandbij.

37 soorten staan voor het eerst op de Rode Lijst
26 soorten gaan naar een zwaardere Rode-Lijstcategorie

Meevallers

Het aantal soorten in de categorie 'Verdwenen' uit Nederland is gedaald van 48 naar 46, dankzij de terugkeer van soorten als de vierbandgroefbij, de donkere klokjeszandbij en de kielstaartkegelbij.

14 soorten staan niet meer op de Rode Lijst.

21 soorten gaan naar een lichtere Rode-Lijstcategorie.

Alarm voor hommels en klaverbijen

Elke bijensoort van de Rode Lijst heeft eigenaardigheden: bijvoorbeeld een speciaal dieet of een speciale nestelplek. Elke soort heeft dus zijn eigen verhaal. Toch zijn er soortgroepen aan te wijzen die het extra moeilijk hebben, zoals hommels en klaverspecialisten.

Van de 27 beschouwde hommelsoorten staan er 17 op de Rode Lijst; zeven hiervan zijn al verdwenen uit ons land. Ook bijensoorten die afhankelijk zijn van het stuifmeel van klaverachtigen (vlinderbloemen) doen het slecht: van deze specialisten staat tachtig procent op de Rode Lijst. Rode-Lijstsoorten zijn overal

Aantal bijensoorten van de Rode
Lijst per 5x5-kilometerhok in de
periode 2002-2016 (Bron: EIS
Kenniscentrum Insecten)

Wie een bedreigde bij wil zien hoeft niet ver te fietsen. Bijensoorten van de Rode Lijst komen verspreid over heel Nederland voor: in alle provincies. Alleen grootschalige landbouwgebieden moeten het grotendeels zonder Rode-Lijstsoorten stellen, zoals het 'Groene Hart' in Zuid-Holland Utrecht en grote delen van Friesland en noordelijk Noord-Holland. Sommige gebieden zijn juist extra bijzonder, zoals Zuid-Limburg en delen van de Veluwe.

en

Stichting EIS is het kenniscentrum voor insecten en andere ongewervelden. De basis van de organisatie wordt gevormd door de 60 werkgroepen, die ieder een bepaalde diergroep bestuderen.

Energie transitie

*Overgaan op meer duurzame energie
Tsja, is nodig want de CO2 uitstoot is enorm.*

Wat voorbeelden

- Vliegretourtje Bali is even vervuilend als 4 jaar autorijden.
- Het grootste cruiseschip ter wereld 362 meter lang "Harmony of the Seas" 6 grote dieselmotoren die per dag op vol vermogen 250.000 liter zware stookolie er doorheen jaagt. Hoewel bij het aandoen van havens of bv de Noordzee overschakelen op schonere diesel. Maar wie controleert?
- Volgen de Britse krant The Guardian stoot een groot cruiseschip net zoveel CO2 uit als 84.000 auto's, net zoveel stikstofoxide als ruim 400.000 auto's, zoveel fijnstof als ruim 1 miljoen auto's en zoveel zwaveldioxide als 376 miljoen auto's. Dat is op vol vermogen op open zee. In de buurt van Europa en de VS en in havens moet het schip brandstof gebruiken met minder zwaveldioxide of de uitstoot beperken met een soort katalysator in de schoorsteen.
- Saillant detail: De Harmony of the Seas ligt aangemeerd op de grens van de onlangs ingestelde omstreden milieuzone. Benzine-auto's ouder dan juli 1992 en diesels van voor 2001 mogen het centrum van Rotterdam niet meer in.
- Het aantal cruiseschepen dat Rotterdam aandoet daarentegen stijgt jaarlijks. Dit jaar meren er 63 aan, in 2017 zijn het er al 80. Amsterdam doet het nog beter met maar liefst 142 cruiseschepen dit jaar, terwijl volgens planning dat aantal in 2030 zal zijn gegroeid tot 250.
- De "Emma Maersk" kunnen rond de 20.000 containers in één keer vervoeren, maar stoten dus evenveel zwavel uit als alle auto's en vrachtwagens in Nederland.

Electriciteitscentrales

- In november 2015 leverden tien kolencentrales 28,7% van alle elektriciteit in Nederland. Zij waren samen echter ook verantwoordelijk voor 8% van de CO2-uitstoot en vormden daarmee een belangrijk onderdeel van de Nederlandse en internationale milieuproblematiek.
- In april 2017 leverden de nog zeven overgebleven centrales circa 35% van alle stroom en veroorzaakten zij een CO2-uitstoot van 25 megaton oftewel ruim 10% van alle CO2-uitstoot van Nederland.[2]

Milieu

Het grootste probleem bij het opwekken van energie uit fossiele brandstoffen, is dat er afvalstoffen bij ontstaan die niet bepaald goed zijn voor het milieu. Bij de verbranding van aardolie, aardgas of steenkool ontstaan grote hoeveelheden koolstofdioxide, wat het broeikas effect versterkt. Dat is logisch, aangezien er bij verbranding altijd koolstofdioxide ontstaat. Het probleem is, dat de koolstofdioxide in fossiele brandstoffen al miljoenen jaren opgesloten heeft gezeten onder de grond, en bij verbranding opeens weer

toegevoegd wordt aan de atmosfeer. Zo neemt de totale hoeveelheid koolstofdioxide dus toe. Maar ook andere giftige stoffen, bijvoorbeeld de zogenaamde koolstofmonoxiden, die zure regen veroorzaken, kunnen ontstaan bij de verbranding van steenkool.

Verder wordt er natuurlijk redelijk veel energie verspild, doordat niet alle energie in de stoom gebruikt wordt. Een groot deel gaat verloren als de stoom weer afgekoeld wordt.

Tegenwoordig wordt die warmte soms gebruikt om bijvoorbeeld woonwijken te verwarmen, wat natuurlijk een stuk zinvoller is.

Initiatieven

Aan de kade van de Amercentrale in het Brabantse Geertruidenberg sleutelen monteurs aan een enorme 'stofzuiger' die straks geen steenkool, maar korrels hout uit scheepsruimen zal zuigen. Grootschalig, een primeur in Nederland. Een van de huizenhoge silo's waarin straks duizenden kubieke meters geperste houtkorrels (pellets) worden opgeslagen, staat nog in de steigers. De medewerkers van energiebedrijf RWE werken hard om van de traditionele kolencentrale een moderne houtkachel te maken: het bedrijf wil 'vergroenen'.

Steenkool is een vervuilende brandstof, vanaf december vervangt RWE daarom in 'de Amer' bijna een derde van de steenkool door hout. In 2020 moet dat zelfs 80 procent zijn. Om zoveel hout te kunnen verbranden, moeten monteurs de invoermachines en verbrandingsketel anders instellen. "We doen dit allemaal om onze CO₂-emissies te verminderen."

Nieuwe bomen

Milieuorganisaties hebben al jaren kritiek op het bijstoken van houtkorrels in kolencentrales, of ander gebruik van planten en bomen voor energieproductie. Het kan leiden tot ontbossing, dus bedreigt het ook dier- en plantensoorten. Dat kolencentrales open blijven omdat ze (soms maar een beetje) hout bijstoken, vinden milieuclubs ook geen goed idee.

Over één punt was tot voor kort geen discussie: het stoken van biomassa is per saldo 'klimaatneutraal'. Bomen en planten die als biomassa worden opgestookt, kunnen immers weer teruggroeien en CO₂ opslurpen. Wie biomassa verbrandt, moet nieuwe bomen planten, is internationaal de afspraak. Daarom lijkt de klimaatboekhouding in orde. Nederland en de EU moeten de uitstoot via biomassa wel melden, maar hoeven het niet mee te nemen in hun milieusommen. Biomassa telt als CO₂-neutraal.

Is dat zo?

"Een simpele rekenfout met enorme gevolgen", zegt Timothy Searchinger, milieuwetenschapper aan de Amerikaanse Princeton University. Als we een boom omhakken, zegt hij, staat er niet meteen een nieuwe. Het kan decennia of zelfs eeuwen duren voordat nieuwe bomen ver genoeg zijn gegroeid om de door biomassa uitgestoten koolstofdioxide weer op te nemen. 'Als we die boom hadden laten staan, was hij gewoon doorgedaan met CO₂ opnemen.' Dat mist in alle milieusommen.

Slechter, hoe kan dat? Hout brandt minder efficiënt dan kolen en gas. Geen fan of criticus van biomassa spreekt dat onweerlegbare feit tegen. Voor dezelfde hoeveelheid elektriciteit stoten de houtkorrels, tijdens de verbranding, in de Amercentrale straks 95 procent meer CO₂ uit dan gas. En zelfs 15 procent meer dan steenkool, de meest vervuilende fossiele brandstof.

Nachtmerrie

Er zijn (milieu)organisaties die zeggen "stop met alle discussies en stop NU met het gebruik van gas en olie en maak alleen nog gebruik van natuurlijke energie ". Ik denk dat dit iets te kort door de bocht is.

- De raffinaderijen gaan dicht, half Nederland zonder werk.
- Fabricage van kunststoffen (veelal een restproduct van de raffinaderijen) is niet meer mogelijk
- Er is geen energie genoeg voor elektriciteitscentrales. In Nederland gaat de verlichting uit, computersystemen werken niet meer, ziekenhuizen moeten sluiten. De verwarming gaat overal uit.
- Winkels gaan dicht, er is geen brandstof meer om levensmiddelen te distribueren.
- De hoogovens moeten sluiten wegens energie tekort. Fabricage van fietsen, auto's en andere metaalproducten is niet meer mogelijk. Zelfs het fabriceren van windmolens kan niet meer.
- De bevolking van Nederland ontvlucht ons land op zoek naar landen waar wel nog toekomstmogelijkheden zijn voor hun en de kinderen.

Gelukkig duurt een nachtmerrie maar kort. Maar hoelang duurt het voordat er een oplossing is voor het energieprobleem?

gwab

-0-

Is er genoeg bestuivingskracht in Haagse Volkstuinen?

Dat is de onderzoeksvraag van Bryan van Woensel, onderzoeker bij Naturalis Biodiversity Center.

Door Ed Split

Bryan merkt dat het aantal wilde bijen drastisch vermindert; in de laatste 30 jaar is dat aantal met 75 procent gedaald. Zijn er op dit moment dan nog wel genoeg wilde bijen en hoe is de bestuivingskracht? Onder de vlag van het landelijke project Nederland Zoemt doet hij hier in Den Haag onderzoek naar ook in onze volkstuin.

Zonder de bij zou de supermarkt een heel stuk leger zijn. Zeker 80% van de voedselgewassen wordt bestoven door insecten, voornamelijk wilde bijen. Bijen hebben bloemen nodig voor stuifmeel en nectar, hun bron van voedingsstoffen en energie. Terwijl ze af en aan vliegen om dit te verzamelen zorgen zij voor bestuiving. De appel waar je in bijt, de aardbeien onder je slagroom en de kers op je taart. Ze groeien niet zonder bijen.

Hoe wordt de bestuivingskracht gemeten?

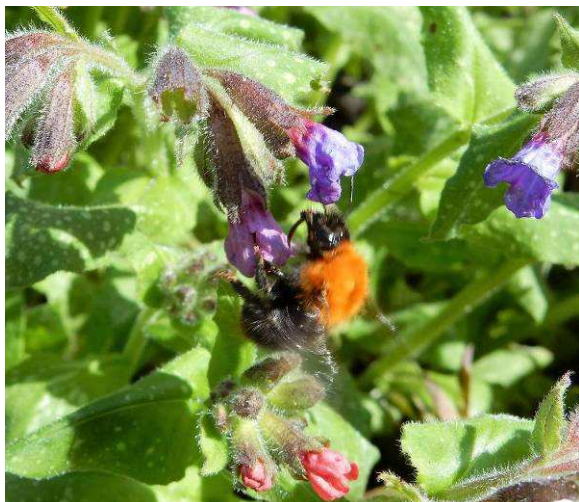
Planten waarmee je de bestuivingskracht kunt meten noemen we fytometers. Hoe meer bijen en andere bestuivers er ergens zijn, des te vaker worden de bloemen van een fytometer (zoals aardbei of tuinboon) bezocht en bestoven. Het gevolg is mooi gevormde aardbeien en tuinbonen met goedgevulde peulen. Door de vorm van de aardbeien te beschrijven en de aardbeien te wegen of het aantal bonen in een tuinboon te tellen en te wegen krijg je een beeld van het aantal bestuivers in de omgeving.

Gedurende de maanden mei t/m juli worden er op diverse Haagse volkstuinverenigingen -waaronder onze vereniging- gedurende 14 dagen mobiele groenten-tuintjes geplaatst met aardbeien, rucola en tuinbonen om te meten hoe de bestuiving van deze groenten is.

Met de gegevens die Bryan verzamelt, wil hij een gedetailleerde kaart van Den Haag maken waarop de bestuivingskracht te vinden is.

Eerste Nationale Bijenteldagen

Daarop vooruitlopend werd er op de zaterdag 14 april door 'Nederland Zoemt' een

workshop Bijenherkenning georganiseerd bij zustervereniging Nut en Genoegen aan de Meppelweg. Een twintigtal belangstellenden, waaronder vier leden van onze werkgroep Natuurlijk Tuinieren, lieten zich door Jeroen van der Brugge en Bryan van Woensel van Naturalis bijpraten omtrent het belang van deze telling op 21 en 22 april.

Akkerhommel

Door middel van een PowerPointpresentatie werden de verschillende hommels- en bijensoorten getoond en konden we daarna door middel van gekleurde dropstaafjes te leggen de kenmerken van de diverse hommels en bijen uitduiden.

Hierna gingen we op het complex, aan de hand van het tel- en herkenningsformulier, op zoek naar bestuivers. Op een aantal zonnige en bloemrijke plekken werden deze aangetroffen en werd gelijk onze opgedane kennis getest.

Met de les van de workshop nog in het achterhoofd zijn we op 22 april de bijen en hommels op onze eigen tuin -gedurende een half uur- gaan tellen. En wat bleek, net zoals bij de vogeltelling, er waren in tegenstelling tot andere zonnige dagen weinig bijen en hommels te zien. Al met al hebben we vijf akkerhommels en één sachembij kunnen noteren.

Ed Split (tuin 64)
Coördinator Natuurlijk Tuinieren

Help de bijen

*Zoals bekend gaat het helemaal niet goed met het bijenbestand.
Wij kunnen de bijen helpen door te zorgen voor
nuttige planten op onze tuinen.*

Naam	Kleur	Bloeit in
Witte klaver (<i>Trifolium repens</i>)	Wit	Mei - november
Witte mosterd (<i>Sinapsis alba</i>)	Geel	Mei - oktober
Herik (<i>Sinapis arvensis</i>)	Geel	Mei - oktober
Boekweit (<i>Fagopyrum culentum</i>)	Roze / wit	Juni - september
Kleine struik (<i>Hedysarum multijugum</i>)	Donker rood	Juni - oktober
Honingsklaver (<i>Melilotus altissima</i>)	Geel / goud	Juni - oktober
Reseda (<i>Reseda odorata</i>)	Rood / witgeel	Juni - oktober
Bernagie (<i>Borago officinalis</i>)	Blauw	Juni - oktober
Engelwortel (<i>Angelica sylvestris</i>)	Roze / wit	Juli - augustus
Lamsoor bochtig (<i>Limonium latifolium</i>)	Violet	Juli - september
Zulte (<i>Aster tripolium</i>)	Lila / blauw	Juli - oktober
Trompetboom (<i>Catalpa binonioides</i>)	Geel / wit / paars	Juli - oktober
Wilde cichorei (<i>Cichorium intibus</i>)	Blauw	Juli - oktober
Zonnebloem (<i>Helianthus annuus</i>)	Geel	Juli - oktober
Reuzebalsemen (<i>Impatiens glandulifera</i>)	Purple rood	Juli - oktober
Lamsoor (<i>Limonium vulgare</i>)	Violet / blauw	Juli - oktober
Witte honingsklaver (<i>Melilotus alba</i>)	Wit	Juli - oktober
Nigelle (<i>Nigella sativa</i>)	Blauw	Juli - oktober
Guldenroede (<i>Solidago virgaurea</i>)	Goud / geel	Juli - oktober
Duivelswantelstok (<i>Aralia elata</i>)	Geel / wit	Augustus - september
Struikhei (<i>Calluna vulgaris</i>)	Rood / paars	Augustus - september
Blauwe spirea (<i>Caryopteris clandonensis</i>)	Blauw	Augustus - september
Behaard struikje (<i>Elsholtzia autoni</i>)	Violet / roze	Augustus - september
Lampenpoetser (<i>Liatris spicata</i>)	Paars / violet	Augustus - september
Wilde wingerdsoorten (<i>Parthenocissus</i>)	Groen	Augustus - september
Herik knop (<i>Raphanus raphanistrum</i>)	Wit	Augustus - september
Altheastruik (<i>Hibiscus syriacus</i>)	Meerdere	Augustus - oktober
Prachtlobelia (<i>Lobelia fulgens</i>)	Rood	Augustus - oktober
Vetkruid (<i>Sedum spectabile</i>)	Wit / roze	September - oktober
Bergaster (<i>Aster amellus</i>)	Lila / blauw	Augustus - oktober
Klimop (<i>Hedera helix</i>)	Groen / geel	September - november

TUIN 60

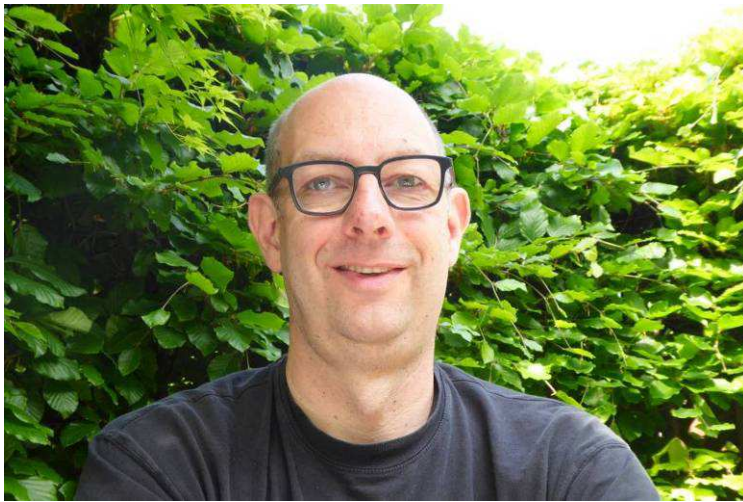
Leonie en Bas de Man

Door Lucie Huijbrechts

Sinds ongeveer 5 jaar hebben Leonie en Bas deze tuin met wit huis. Eigenlijk hoort de tuin bij Leonie want tuinieren is haar hobby.

Ze wonen in Delft en hadden daar eerder een volkstuin. Helaas stond in de reglementen dat daar maar een heel klein "huisje" op mocht. (eigenlijk alleen geschikt om gereedschap in op te bergen).

Leonie en Bas wilde toch iets meer, maar in Delft waren de mogelijkheden beperkt. Daarom

gingen ze op internet zoeken naar nieuwe mogelijkheden en kwamen ze in Mariahoeve terecht. Ze vinden het complex mooi met een goede uitstraling en een fijne sfeer. Leonie heeft gekozen voor een gemengde tuin. Een gedeelte moestuin en een gedeelte tuin met vaste planten.

Sinds november 2017 is Bas penningmeester samen met Sigmar. Bas is business controller bij binnenlands zaken (financieel

adviseur). Hij wil zorgen voor een goede financiële administratie en ervoor waken dat het tuinieren op dit complex betaalbaar blijft.

-0-

Plotselinge koorts na tekenbeet?

Mogelijk andere tekenbeetziekte dan Lyme

Teken kunnen naast de bekende lymebacterie veel meer ziekteverwekkers overbrengen.

Om vast te stellen hoe vaak deze ziekteverwekkers na een tekenbeet tot ziekte leiden, is het AMC begonnen samen met het RIVM aan een landelijk onderzoek. Mensen met plotselinge koorts na een tekenbeet kunnen zich hiervoor aanmelden via Tekenradar.nl of de (huis)arts.

Onlangs maakte het RIVM bekend dat het jaarlijks aantal mensen dat de ziekte van Lyme krijgt in 2017 vier keer zo hoog lag als in de eerste peiling onder huisartsen in 1994. Deze

enorme stijging zorgde voor veel aandacht. De actuele kaart met tekenbeetmeldingen en Lyme-gevallen laat zien dat in vrijwel heel Nederland tekenbeten en de ziekte van Lyme worden opgelopen.

Behalve de *Borrelia*-bacterie (de lymebacterie) zitten er vaak ook andere ziekteverwekkers in teken, zoals parasieten, bacteriën en virussen. Besmetting daarmee kan enkele dagen tot weken na de tekenbeet klachten veroorzaken, zoals koorts en andere griepachtige verschijnselen. Het is nog niet bekend hoe vaak een tekenbeet in Nederland tot deze klachten leidt, hoe ernstig de klachten zijn, en of ze de ziekte van Lyme beïnvloeden.

Pandora

Met het landelijke Pandora-onderzoek willen onderzoekers van het AMC en het RIVM meer inzicht krijgen in deze andere tekenbeetziekten. Iedereen van 16 jaar of ouder die binnen vier weken na een tekenbeet koorts krijgt, kan zich nu aanmelden via [Tekenradar.nl](https://tekenradar.nl) of via de (huis)arts. De gezondheid van de deelnemers wordt vervolgens een jaar lang gevolgd.

Nieuwe website

Informatie over tekenbeten en de ziekte van Lyme is te vinden op de nieuwe website van het Nederlands Lymeziekte-expertisecentrum (NLe) en [Tekenradar.nl](https://tekenradar.nl). Op [Tekenradar](https://tekenradar.nl) staat ook

de actuele verwachte tekenactiviteit en kun je tekenbeten, Lymeziekte en andere tekenbeetziekten melden.

Met dank aan
Nature Today, Arnold van Vliet

-0-

Afscheid als redacteur van Plantaardig en de website

*Door omstandigheden doe ik
een stapje terug*

Na vele jaren als vrijwilliger actief te zijn geweest binnen onze vereniging is het thans tijd om een stapje terug te doen. Met genoegen kijk ik terug op de plezierige tijd dat ik (in team verband) mijn bescheiden steentje kon bijdragen aan het upgraden van ons tuincomplex, mee mocht werken aan het verkrijgen van diverse (internationale) onderscheidingen en daar waar mogelijk de diverse (technische) hand- en spandiensten kon verlenen.

Verenigingsblad Plantaardig

Dit zomernummer van ons verenigingsblad "Plantaardig" is het laatste nummer dat ik zal uitgeven. Hopelijk is er iemand binnen de vereniging die het stokje van redacteur wil overnemen. Meld u hiervoor a.u.b. aan bij het bestuur.

Website www.vtvmariahoeve.nl

Per 1 juni zal ik ook stoppen met het 'voeden' van de website met de gebruikelijke nieuwtjes en mededelingen en het actueel houden van de informatie op onze site. Ook hier geldt dat u zich kunt wenden tot het bestuur als u interesse heeft om deze werkzaamheden van mij over te nemen.

Team Natuurlijk Tuinieren

Zoveel als mogelijk zal ik op de dinsdagochtenden binnen het team van Natuurlijk Tuinieren actief blijven.

Bij deze wil ik een ieder bedanken die steeds weer enthousiast reageerde na het uitkomen van een nieuw nummer van Plantaardig en zij die geregeld kopij aanleverden en zij die zich via de website op de hoogte wilde blijven van het laatste natuur- en tuinnieuws.

Speciale dank aan Bart Fennema die als webmaster de website steeds uitstekend in de lucht hield, geregeld back-ups maakt en met tomeloos geduld mij steeds weer uitleg gaf als ik weer eens iets niet begreep van de wondere wereld van websites.

Vriendelijke tuingroet,
Bert Blom
Tuin 39.

-0-

Tuincontroles

Inmiddels zijn de tuincontroles achter de rug. Indien nodig vinden er nog nacontroles plaats op onderstaande data:

Kraaienpad
16 juni 2018

Reigerspad
23 juni 2018

Mezenpad en Ooievaarspad
30 juni 2018

Wilt u met de tuincontrolecommissie in gesprek over de toestand op uw tuin? Zorg dan dat u vanaf 12 uur op uw tuin aanwezig bent die zaterdagmiddag.

De tuincontroles worden uitgevoerd aan de hand van het (door de tuinleden zelf vastgestelde) tuin- en bouwreglement. De tuincontrolecommissie hanteert hiervoor een checklist die is gebaseerd op deze reglementen. De checklist is aan ieder lid met een mailadres toegestuurd en is te vinden op onze website onder de categorie "Statuten, reglementen en tuincontroleformulier". Voor hen die niet beschikken over een mailadres of internet, hieronder de controlepunten uit het tuincontroleformulier:

7.1 HR - 5.1 TR Er wordt actief getuinierd; tuin als geheel wordt in goede staat gebracht of gehouden. Verzorgde en onderhouden uitstraling van de tuin en op-stallen op de tuin. <i>Hier algemeen beeld van onderhoudstoestand en uitstraling; indicaties voor verwaarlozing</i>	8.4 de achterafschieding is in goede staat van onderhoud
5.1 - Tuinafval wordt gecomposteerd in één/meer	9.1 - voorafschieding is ten hoogste 1,0 m. hoog;

compostbak(ken) of -ton(nen); - Tuin verder vrij van afval.	- over een afstand van 1/3 van de tuinbreedte ten hoogste 2,00 m. hoog; - indien bestaand uit hekwerk: over hele lengte ten hoogste 1,00 m. hoog
5.1 Woekerend en uitzaaiend onkruid wordt op tijd verwijderd. <i>Aandachtspunt: 'gecontroleerd' laten staan van onkruid i.v.m. natuurwaarde/belevingswaarde</i>	9.2 - 9.4 - Voorafscheiding bestaat alleen uit planten, heesters, een heg, struiken of hekwerk
5.2 - de groenstrook grenzend aan de tuin is gemaaid en afgestoken, of onderhouden (indien geen gras) - het pad grenzend aan de tuin wordt onderhouden en onkruidvrij gehouden.	- of uit losgestapelde stenen, max. 35 c.m. hoog; - voorafscheiding bestaat niet uit steen of dichte schutting; - geen prikkeldraad.
5.3 - zieke en verwaarloosde bomen, struiken en planten zijn/worden verwijderd <i>N.B. strikt genomen alleen als ze een gevaar vormen voor andere tuinen en/of de borders.</i>	9.3 - Evt. toegangshek draait naar binnen open; - evt. toegangshek is ten hoogste 1,20 m. hoog en 1,20 m. breed.
5.4 - Bomen en heesters met overmatige schaduwwerking terugsnoeien of verwijderen; - Tenzij afwijkende afspraak met het bestuur. <i>N.b. 'overmatige schaduwwerking ter beoordeling van het bestuur'. Na signalement van de TCC moet bestuur beoordelen of er 'overmatige' schaduwwerking is.</i>	10.2 Geen huisvuil opgeslagen buiten het tuinhuisje
5.5 Talud slootkant één maal per jaar gemaaid (<i>N.B. voor najaarscontrole</i>); - grasstrook langs de sloot is geregeld gemaaid - opschot van bomen en struiken verwijderd; - bomen en struiken op/bij talud of beschoeiing beschadigen deze niet; - de beschoeiing is onderhouden en evt. gerepareerd; - er is geen drijfvuil in de sloot bij de tuin.	10.4 een opslag van materialen die (in redelijkheid) niet thuishoren op de tuin. 10.5 Geen verontreiniging van sloten, greppels, paden of borders. <i>Dit is een open formulering; geen omschrijving van 'ver-ontreiniging'</i>
5.6 Evt. netten zijn zo aangebracht dat er geen dieren in verstrikt of gevangen kunnen raken; Maaswijdte van netten = < 25 X 25 mm.	10.7 Geen huisdieren op de tuin buiten aanwezigheid van de gebruiker.
5.7 - 9.6 De tuin bestaat, gezien vanaf de voorafscheiding, minimaal één meter diep uit gras, lage heesters of planten. Er is vanaf het wandelpad bij de tuin vrij zicht op de tuin.	10.8 geen vlaggen uitgehangen voor zonsopgang en na zonsondergang; - geen vlaggen met ongewenste uitstraling. <i>Dit is niet nader omschreven. Kan met name om vlaggen met (verboden) politieke symbolen gaan.</i>
5.8 De tuin is/wordt alleen opgehoogd met schone tuinaarde, potgrond of teelaarde. <i>Evt. indicaties voor gebruik van niet-toegestaan ophoogmateriaal bij 5.10 / 10.16.</i>	10.9 Geen dode vogels als vogelverschrikker opgehangen.
5.9 de oppervlakte van de tuin bestaat voor ten hoogste 1/3 uit bestrating (opp. huisje inbegrepen).	10.10 tussen 1 november en 1 maart geen bonenstaken, PVC-pijpen en tunnelkassen op de tuin; - materiaal is opgebost en/of uit het zicht geplaatst.
5.9 Geen permanente bedekking met kunststof folie of kunstgras.	10.14 Geen afstapjes naar de sloot <i>P.M. stikt genomen wordt alleen 'aanbrengen' genoemd. Indien aanwezig wel constateren.</i>
5.10- 10.16 Geen gebruik van polystyreen (piepschuimkorrels), steenachtig materiaal, bouwpuin, niet-organisch afval of grote hoeveelheden zand als opvulmateriaal (= toevoegen aan/opheffen van de grond)	10.15 Geen populieren, wilgen, essen, berken, elzen en woekerend bamboe. <i>P.M. strikt genomen wordt alleen 'aanbrengen' genoemd. Aanwezigheid van niet-toelaatbare beplantingen wel constateren.</i>
7.2 Bomen en struiken, aangebracht als tussenscheiding, veroorzaken geen hinder voor	10.15 Geen beplantingen vallend onder de opiumwet (m.n. geen cannabisplanten).

aangrenzende tuinen <i>P.M. schaduwwerking wordt niet genoemd, maar daar gaat het vaak wel om</i>	
7.4 Geen greppels voor afwatering direct langs de tussenscheiding.	10.17 Geen gebruik van chemisch-synthetische gewasbeschermingsmiddelen.
7.5 aanplant van struiken op ten minste 0,5 m. van de tus-senscheiding; - aanplant van grotere struiken en bomen op ten minste 1,0 m. van de tussenscheiding. <i>P.M. gaat strikt genomen om 'aanplant', niet om aanwezige bomen en struiken. Aanwezige bomen/struiken wel constateren. Wel uitgaan van oorspronkelijk 'plantgat', dus stam of kern van de struik.</i>	5 BR - ten hoogste twee windschermen per tuinhuisje, in het verlengde van de gevel; -ten hoogste 1,88 m. hoog (incl. fundering) en 2,00 m. breed; - bestaand uit transparant glas of transparante kunststof (in lijst), vlechtmat, vlechtscherf of tuinscherf; - stevig verankerd (palen, fundering of borstwering).
7.6 tussenscheidingen niet hoger dan 1,0 m. - ter hoogte van het huisje + terras over een lengte van ten hoogste 5 m. (of: 1/3 van lengte tussenscheiding) ten hoogste 2,0 m. hoog. <i>N.B. Tenzij afwijkende afspraak ex 7.9.</i>	7 BR - Kweekbakken/platte bakken ten hoogste 0,80 m. hoog; - oppervlakte totaal ten hoogste 9 m ² ; - in één kleur geschilderd.
7.7 - tussenscheiding bestaat uit haag, hekwerk, vlechtschermen of gevlochten wilgenschermen. - Geen tussenafscheiding uit steen of dichte schutting - geen prikkeldraad	8 BR -tunnelkassen bestaan uit dragers en transparant kunststof folie, beiden uit één materiaalsoort; -tunnelkas is voldoende verankerd; -ten hoogste twee lage tunnelkassen, gezaamenlijk ten hoogste 9,00 m. lang; ten hoogste 0,80 m. hoog en 1,20 m. breed; - of één hoge tunnelkas, ten hoogste 3,00 m. lang, 2,00 m. hoog en 2,00 m. breed; -hoge tunnelkas alleen in de handel verkrijgbare typen.
7.8 - 9.5 Geen compostbak(ken) of compostton(nen) binnen 1,50 m. van de tussenafscheiding of de voorafscheiding.	9 BR Alleen toegestane combinaties van a. 1 kweekkas of 1 hoge tunnelkas en 1 kweekbak b. 1 kweekkas of 1 hoge tunnelkas en 2 lage tunnelkassen c. 1 kweekkas en 1 hoge tunnelkas d. 1 kweekbak en 2 lage tunnelkassen.
8.1 Talud of beschoeiing is toegankelijk voor maaien en onderhoud. <i>N.B. is strikt genomen alleen verplichting bij aanbrengen van achterafscheiding. Bestaande situatie wel melden.</i>	10 BR -ten hoogste één of twee bergkist(en); -(evt. gezaamenlijk) ten hoogste 2,50 breed, 0,80 m. diep, 0,80 m. breed; Of - één verticaal geplaatste bergkist, - ten hoogste 2,50 m. hoog, 0,80 cm. breed en 0,80 cm. diep; - . Indien zich in een bergkist één/meer gasflessen bevinden zijn ventilatieroosters aan weerszijde aanwezig (on-deraan); -bergkist(en) tegen het huisje geplaatst en ten minste 0,50 m. uit de achterafscheiding of tussenscheiding.
8.3 - achterafscheiding is ten hoogste 2,00 m. hoog; - achterafscheiding niet uit steen of dichte schutting, geen prikkeldraad.	

Kappen en het broed seizoen

Het broedseizoen is in volle gang dus nu is snoeien uit den boze en zelfs strafbaar. Maar wat kan je nu het beste doen?

Vogelbescherming Nederland adviseert:

- wacht met snoeien tot na juli.
- controleer dan van tevoren metertje voor metertje, dan zit je redelijk veilig.
- vindt je toch een nest, of ziet je een vogel rond rommelen met mosjes? Dan moet het werk echt wachten, want de vogels zijn beschermd vanaf het allereerste takje voor het nest tot het allerlaatste uitgevlogen kuiken.

Een populier is een snelgroeiende boomsoort, waardoor deze vaak wordt aangeplant om snel een bos of bomenlaan van formaat te creëren. Doordat de soort snel groeit, is deze echter ook minder sterk dan bijvoorbeeld een eik, die dan ook meer tijd nodig heeft om tot hetzelfde formaat te groeien als een populier.

Maar, er was te lezen op het 'boswachtersblog' dat het in het broedseizoen soms nodig is om toch te kappen om redenen van veiligheid.

Zo beschreven ze dat de populieren in het Kraaiennest (Midden Delfland) zorgden voor een onveilige situatie, doordat de bomen plotseling takken gingen verliezen. Op de stormachtige dagen in de afgelopen maanden zijn grote takken uitgebroken. Sommige takken bleven nog half hangen in de bomen, anderen vielen meteen omlaag. Ze willen in ieder geval niet het risico lopen dat er ongelukken gebeuren door uitvallende takken.

Daarom werd er in samenspraak met Recreatieschap Midden Delfland besloten de populieren ondanks het broedseizoen weg te halen. Voorafgaande aan deze beslissing is uitvoerig overleg gepleegd met de gemeente Midden-Delfland, gemeente Westland en organisaties uit het Weidevogelpact Midden Delfland.

Er werd gewerkt volgens de richtlijnen van de Gedragscode Bosbeheer. De werkzaamheden zijn gepland tegen het einde van het broedseizoen. Werkzaamheden in het broedseizoen zijn niet wenselijk, maar wel toegestaan als er bijvoorbeeld sprake is van een veiligheidsrisico. Voorafgaand aan de kap is er een ecologisch onderzoek uitgevoerd, waarbij geen nesten van vleermuizen of vogels zijn gevonden. Direct voordat de werkzaamheden van start gaan wordt er nog geen laatste check uitgevoerd. Indien er dan alsnog een nest in een boom gevonden wordt zal de boom blijven staan, en wordt hier omheen gewerkt.

"Effe" puzzelen

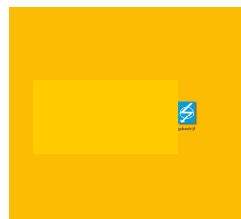
Van wie zijn onderstaande 10 bewerkte logo's?

De uitslag vindt u (niet spieken!) onder 'kort nieuws'

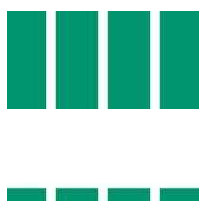
1.

2.

3.

4.

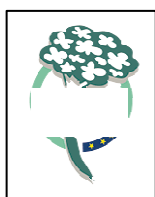
5.

6.

7.

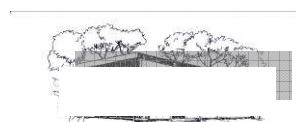
8.

9.

10.

-0-

TUIN 79: Jurgen Windolph

Door Lucie Huijbrechts

Sinds oktober 2017 heeft Jurgens deze tuin op het laatste pad. Helaas was is deze tuin slecht onderhouden en moet er veel aan gebeuren. Ook de staat van het huisje laat te wensen over.

Jurgens kent het tuinieren van zijn ouders want zij hadden een tuin. Hij woont dichtbij het tuincomplex dus dit was een logische keuze.

Hij gaat er een gedeeltelijke moestuin van maken met een terras erbij en hoopt er met vrienden te kunnen gaan barbecueën.

Jurgens is boekhouder van beroep en hij gaat zich als secretaris inzetten voor de vereniging. Hij hoopt op veel positiviteit in vereniging.

Zuurgraad van natuurbodems in heel Nederland op de kaart

Wetenschap

Door allerlei ruimtelijke informatie slim te combineren is er nu voor het eerst een landelijke pH-kaart voor alle natuur op het land.

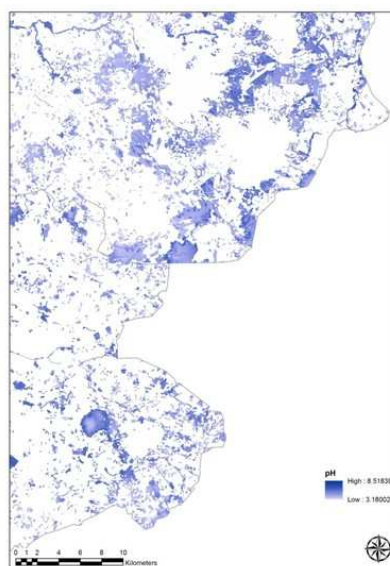
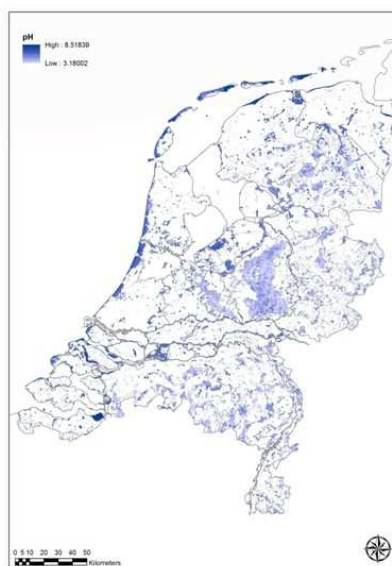
De zuurgraad van de bodem bepaalt voor een groot deel welke processen er in de bodem plaatsvinden, welke planten er voor kunnen komen en direct of indirect welke (bodem)dieren. De kaart is een belangrijk instrument voor natuurbescherming en natuurontwikkeling.

De pH is een maat voor de zuurgraad, ook wel zuurtegraad genoemd.
Red.

Voor de natuurbescherming en natuurontwikkeling is het van het grootste belang om informatie te hebben over wat de voorkeuren zijn van verschillende plantensoorten voor de zuurgraad of pH van de bodem. De laatste jaren zijn de voorkeuren voor veel soorten en vegetaties en daarmee voor habitattypen en beheertypen bekend geworden. De logische vervolgvraag is wat de bodemzuurgraad van de natuurgebieden is. Beheerders hebben informatie over de zuurgraad nodig om doelen te bepalen voor natuurontwikkeling of natuurbeheer. Bijvoorbeeld voor 'nat schraalland' waarvoor de bodem-pH boven de vijf moet zijn om goed ontwikkeld voor te kunnen komen. Omdat meten soms te duur is hebben we een landelijke pH-kaart ontwikkeld die als eerste aanzet kan dienen voor een evaluatie van de bodemkwaliteit van alle Nederlandse natuurgebieden op het land.

Zuurgraad van meer dan 275 duizend plaatsen

De pH-kaart is opgebouwd met behulp van verschillende onderdelen: vegetatieopnamen na 1990, de bodemkaart, de grondwatertrappenkaart en de beheertypenkaart. Voor de vegetatieopnamen is de bodem-pH geschat op basis van de aanwezige soorten en de indicatorwaarden voor pH die we eerder hebben ontwikkeld. Door deze informatie te combineren hebben we voor meer dan 275 duizend plekken in Nederlandse natuurgebieden een bodem-pH kunnen schatten. Met behulp van ruimtelijke statistische technieken hebben we een soort interpolatiestap gemaakt en met behulp van de andere genoemde (steun)kaarten de pH-kaart geschat. Het mooie van de methode is dat de onzekerheid kan worden gegeven en die was relatief klein. De afwijking is in 83 procent van de gevallen kleiner dan een halve pH-eenheid. De kaart is verkrijgbaar via Wiegier Wamelink (zie adres onderaan bericht), ook als GIS bestand voor de liefhebbers.

Geschatte bodem-pH voor Nederlandse natuurgebieden met een uitsnede voor de oostelijke Achterhoek en Twente. Binnen de gebieden is variatie in pH te zien, wat aangeeft dat er een behoorlijk genuanceerd beeld wordt verkregen (Bron: Wiegier Wamelink)

De bodem-pH is geen groot probleem meer

Op basis van de kaart kan worden onderzocht wat op het ogenblik voor een gebied de bodemkwaliteit is en of er problemen zijn om op een bepaalde plek een vegetatietype te ontwikkelen of behouden wat betreft de bodem-pH. Ook is de kaart gebruikt bij de evaluatie van het Natuurpact, om op landelijke schaal een inschatting te kunnen maken wat de stand van de huidige natuur is en hoeveel knelpunten er nog liggen. Dit blijkt voor bodem-pH enorm mee te vallen, minder dan tien procent van de natuur is nog verzuurd, behalve in graslanden waar dit ongeveer dertig procent bedraagt. Maatregelen van reductie van de zwaveluitstoot in energiecentrales (veroorzakers van zure regen) tot bekalken en plaggen in natuurgebieden hebben een positief effect gehad.

Als aanvulling op de pH-kaart worden er op een vergelijkbare wijze kaarten voor calcium, kalium, gemiddelde voorjaarsgrondwaterstand en totaal stikstofgehalte van de bodem ontwikkeld. Hierdoor wordt meer inzicht verkregen in de nutriëntentoestand van de bodem. Vooral stikstof is een probleem in natuurgebieden door de excessieve stikstofdepositie. Hoewel de bodem-pH dus niet meer zo'n probleem is, geldt dat waarschijnlijk niet voor calcium in de bodem, deze is door verzuring op de zandgronden uitgespoeld en in gebieden als de Veluwe mogelijk voor planten, maar ook dieren onder de minimum vereisten gezakt. Een calciumkaart kan voor het eerst op grote schaal inzicht geven in dit probleem. Daarnaast wordt de periode waarop de kaart wordt gebaseerd verkleind tot tien jaar, waardoor mogelijk verouderde informatie niet wordt meegenomen. Het opent ook de weg om voor drie perioden in het verleden schattingen te doen, op basis van vegetatieopnamen die in het verleden zijn gemaakt. Hierdoor kunnen we hopelijk zichtbaar maken hoe sinds 1960 de bodemkwaliteit is veranderd

Met dank aan: Wieger Wamelink
wieger.wamelink@wur.nl,

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Wegpesten planten en dieren is niet meer nodig in tijdelijke natuur

Door De Vlinderstichting

Bij grote bouwprojecten duurt het soms vele jaren voordat een heel projectgebied bebouwd is.

Op de braakliggende stukken kunnen zich beschermde soorten vestigen en dat geeft veel juridische problemen en tijd- en geldverlies. Daarom wordt die natuur soms bewust weggepest. Dat is niet meer nodig met ontheffing en gedragscode 'Tijdelijke Natuur'. Goed voor de bouwers en goed voor de natuur!

Haventerrein Amsterdam waar flinke stukken de status tijdelijke natuur hebben, hier met bruin zandoogjes (Bron: Kars Veling) De Wet natuurbescherming, die sinds vorig jaar in de plaats is gekomen van de Flora- en faunawet, beschermt soorten. Dat betekent uiteraard dat je ze niet mag doden, maar ook dat je het leefgebied niet aan mag tasten. Zijn er beschermde soorten op het terrein aanwezig en je wilt daar gaan bouwen dan betekent dit dat je een ontheffing aan moet

vragen. Die wordt wellicht wel verleend, maar daarvoor moeten wel vaak allerlei compenserende en mitigerende maatregelen getroffen worden en dat kan tot maanden of zelfs jaren uitstel van de uiteindelijke bouwactiviteiten leiden. Dat is geen aantrekkelijk vooruitzicht voor bouwers en projectontwikkelaars. Dit betekent dat veel plekken waar een bouwbestemming op ligt, maar die voorlopig nog niet in gebruik zullen worden genomen, intensief worden bewerkt, gemaaid en soms zelfs geploegd, om maar te zorgen dat zich er geen natuur op vestigt. Dat is erg jammer, want dit soort plekken, zeker als ze zijn opgespoten met zand, kunnen prima leefgebied vormen voor planten en dieren, met name pioniersoorten.

In de afgelopen jaren is in het kader van een Green Deal op diverse locaties ervaring

Informatiebord bij Wijkvoort in Tilburg.

opgedaan met het concept tijdelijk natuur. Er werden ontheffingen verleend van de Flora- en faunawet, zodat natuur die zich tijdens de braakligging zou vestigen, niet belemmerend zou werken als de werkzaamheden op dat terrein zouden starten. Uiteraard moet er wel op een zorgvuldige manier met de daar aanwezige soorten worden omgegaan (zorgplicht). Tijdens onderzoek op de haventerreinen van Amsterdam en Delfzijl, waar met deze ontheffingen is gewerkt, bleken daar veel vlinders voor te komen. De schrale en zeer kruidenrijke begroeiing op die terreinen bleek

uitstekend leefgebied voor bruin zandoogje, icarusblauwtje en zwartsprietdikkopje. Maar ook een rode lijstsoort als het bruin blauwtje voelt zich daar uitstekend thuis. De waardplanten zijn er aanwezig, maar doordat het beheer extensief is zijn er ook volop voortplantingsplekken.

De akker op de de foto zal ooit bebouwd worden, maar tot die tijd kan zich hier natuur ontwikkelen.

De Flora- en faunawet is inmiddels vervangen door de Wet natuurbescherming.

De ontheffing Tijdelijke Natuur is ook in deze nieuwe wet opgenomen, maar er is nu een aanvullend instrument, de gedragscode. Hiermee wordt overbodige bureaucratie met extra werk voor de aanvrager, maar ook voor het bevoegd gezag: de provincie, voorkomen. Een initiatiefnemer moet eerst een nulmeting doen op het terrein om te onderzoeken welke soorten er nu al aanwezig zijn. Als daar beschermde soorten bij zitten dan moet daar eerst volgens de normale weg een regeling voor getroffen worden. Vervolgens kan de natuur zich er ontwikkelen en soorten die vanaf dat moment verschijnen vallen onder de ontheffing en de gedragscode. Het gaat nadrukkelijk om tijdelijke natuur, maar er is veel natuurwinst te verwachten omdat in een paar jaren op dat terreinen soorten zich goed kunnen voortplanten en ook daarvandaan zich verspreiden in de omgeving. Zeker in vergelijking met het vernietigen van leefgebied, het wegpesten, dat nog steeds volop gebeurt, is dit een positieve ontwikkeling. Vorige week was de lancering van de gedragscode bij Tata Steel in IJmuiden, waar vele honderden hectares de status 'tijdelijke natuur' hebben gekregen en ook in Alphen aan den Rijn en Tilburg is men hiermee gestart.

-0-

Kort nieuws

De kantelstuw

Ja hoor, de kantelstuw is afgelopen voorjaar weer open gezet. Afhankelijk van de waterstanden stroomt het schone water uit Rijnland weer met grote draaikolken of op sommige dagen weer wat minder onze sloten, en verder de wijk in.

Na 10 jaar afscheid van Hely

Hely Split doet het wat rustiger aan en heeft na 10 jaar (!) de tuintaxatiecommissie verlaten. Gelukkig blijft Hely nog wel één van de kartrekkers van Natuurlijk Tuinieren en kunnen we nog steeds gebruik maken van haar enorme kennis over bloemen en planten.

Oplossing puzzel

Nou viel best mee hè, de puzzel?

1. Aegon
2. Van Ginderen
3. AVVN
4. Braber gas
5. Vogelbescherming Nederland
6. Haagse Bond
7. Office International du Coin de Terre et des Jardins Familiaux (of was deze toch lastig?)
8. Gemeente Den Haag
9. Nationaal Keurmerk Natuurlijk Tuinieren
10. Volkstuindersvereniging Mariahoeve

Diefstal uit buurttuintjes

In Catharinaland (om de hoek bij ons tuincomplex) hebben buurtbewoners diverse bakken met moestuintjes staan. Helaas blijkt dat er inmiddels 12 bessenstruiken, 5 kerstrozen en losse groenten. Het moet niet gekker worden.

Jeu de boules

Op 30 juni 2018 wordt er bij collega tuinvereniging De Uithof een Jeu de Boules toernooi gehouden. Misschien kan je nu nog snel even inschrijven? Trouwens het gele jaar door worden er bij collega tuinverenigingen Jeu de Boules wedstrijden gehouden. Jammer hè, dat dit spel bij ons niet van de grond komt ondanks de prachtige Jeu de Boulesbaan die we hebben!

Nature Today

De website van Nature Today met tal van interessante natuurberichten is vernieuwd. Neem dus snel een kijkje op www.naturetoday.com

Rectificatie

In het vorige nummer bedankten we Sylvia van der Vlis voor haar inzet voor de vereniging. Helaas schreven we Sylvia met een i in plaats van een y. Duizendmaal excuus Sylvia!

Zonnebloem wedstrijd

De wedstrijd, uitgeschreven door "Ed-Natuurlijk--Tuinieren-Split", is inmiddels in alle hevigheid losgebarsten. Bij de deelnemers worden in het geheim speciale aarde toegevoegd, met spiegels en kompassen wordt gekeken naar de beste lichtinval, alarminstallaties worden aangebracht, speciale bewateringssystemen worden geïnstalleerd en er schijnen al deelnemers te zijn die op zoek zijn naar stokken van meer dan 6 meter hoog om straks hun winnende zonnebloem te kunnen ondersteunen!

Nieuwbouw winkel/werkplaats

Nadat alles zo voorspoedig is begonnen, gaat het nu helemaal mis.

Al maanden wachten we op ondermeer

- de dichte achterwand bij de kruiwagens
- de groene dakbedekking van dakpanpanelen

De leverancier laat niets meer van zich horen en er zit niets anders op dan juridische stappen te ondernemen.

Notulen Ledenvergadering

De notulen van de ledenvergaderingen zullen in het vervolg niet meer in Plantaardig worden afgedrukt. De notulen zullen aan de leden per mail worden toegestuurd. Leden die niet over een mailadres beschikken of een geprinte versie willen hebben kunnen zich melden bij het bestuur.

"Een bloeiende vereniging"

Wat is de betekenis van het AVVN nu en in de toekomst? Daar gaat het om in het project "Een bloeiende vereniging". Dit is de werktitel voor de gezamenlijke heroriëntatie die het AVVN samen met de leden is gestart.

Werkbeurtenrooster 2018

Versie januari 2018

Wie? Tuin 2 Harold Tuin 14 Mark Tuin 21 Carla Tuin 31 Drosoula Tuin 53 Gobiepersad Tuin 58 Annie Tuin 61 Joy Wanneer? 17 maart 2018 5 mei 2018 16 juni 2018 1 september 2018 13 oktober 2018 Bij wie? <u>Ploeg 1 Udo Teunis</u> Tel. 06-42165358 E-mail: info@vtvmariahoeve.nl	Wie? Tuin 4 Tuin 15 Esther Tuin 22 Andreas Tuin 33 Marjoke Tuin 46 Eric Tuin 63 Nathalie Wanneer? 24 maart 2018 12 mei 2018 23 juni 2018 8 september 2018 27 oktober 2018 Bij wie? <u>Ploeg 2 Frank Borger</u> Tel. 06-14125686 E-mail: info@vtvmariahoeve.nl	Wie? Tuin 7 Magda Tuin 19 Widjai Tuin 26 Evelien Tuin 34 Anouk Tuin 66 Pinar Tuin 82 Ramesh Wanneer? 31 maart 2018 19 mei 2018 7 juli 2018 15 september 2018 3 november 2018 Bij wie? <u>Ploeg 3 Rajesh Ramcharan</u> Tel. 06-20386338 E-mail: info@vtvmariahoeve.nl
Wie? Tuin 5 Ilse Tuin 18 Anja Tuin 25 Joop Tuin 36 Mike Tuin 56 Jeffrey Tuin 67 Peter Aspirant lid Charles Wanneer? 7 april 2018 26 mei 2018 21 juli 2018 22 september 2018 10 november 2018 Bij wie? <u>Ploeg 4 Rob van der Vlis</u> Tel. 06-15604396 E-mail: info@vtvmariahoeve.nl	Wie? Tuin 10 Indra Tuin 17 Alletta Tuin 28 Hakan Tuin 37 Dick Tuin 40 Manon Tuin 70 Vincent Tuin 76 Pascal Wanneer? 14 april 2018 2 juni 2018 4 augustus 2018 29 september 2018 17 november 2018 Bij wie? <u>Ploeg 5 Cees Swanink</u> Tel. 06-29082043 E-mail: info@vtvmariahoeve.nl	Wie? Tuin 11 Joost Tuin 20 Michael Tuin 29 Sharda Tuin 38 Klaas Tuin 59 Laurie Tuin 79 Jurgen Aspirant lid Aadje Wanneer? 28 april 2018 9 juni 2018 18 augustus 2018 6 oktober 2018 24 november 2018 Bij wie? <u>Ploeg 6 Gert Onne van de Klashorst</u> Tel. 06-21172632 E-mail: info@vtvmariahoeve.nl

We verzamelen om 09.55 uur bij het werkhok.

Aanvang werkbeurten is om 10.00 uur. Einde werkbeurten is 12.00 uur. Na afloop koffie/thee drinken en aftekenen van het werkboek.

Gaarne uiterlijk de vrijdag voorafgaande aan de werkbeurt bij voorkeur per e-mail afmelden via info@vtvmariahoeve.nl of anders telefonisch bij uw ploegleider.

Indien u zonder bericht afwezig bent op uw werkbeurt, zullen wij u € 25,00 administratiekosten in rekening brengen en wordt er een inhaaldatum afgesproken.

Inleveren kopij voor Plantaardig

<u>Uitgave:</u>	<u>Inleveren kopij:</u>	<u>Streefdatum publicatie:</u>
Herfstnummer (september - november)	Uiterlijk 15 augustus	1e week september
Winternummer (december-februari)	Uiterlijk 15 november	1e week december
Lentenummer (maart - mei)	Uiterlijk 15 februari	1e week maart
Zomernummer (juni - augustus)	Uiterlijk 15 mei	1e week juni

DONATEUR WORDEN

Ja, ik draag Volkstuindersvereniging Mariahoeve een warm hart toe en ik ontvang 4 maal per jaar het verenigingsblad "Plantaardig" en ben van harte welkom bij de verenigingsactiviteiten.

Naam dhr/mevr

Straat

Postcode.....woonplaats.....

E-mailadres..... tel.nr.

Ik ondersteun de vereniging met €.....per jaar (minimaal € 12,50).

Handtekening.....

U kunt dit formulier opsturen naar VTV Mariahoeve, Postbus 91411, 2509 EA Den Haag of persoonlijk afgeven en uw bijdrage, onder vermelding van donateur, overmaken op NL05INGB0005004839.

Met Life & Garden
geeft u kleur aan uw leven,
binnen en buiten

genieten met groen

Veursestraatweg 292 D,
LEIDSCHENDAM,
T 070 - 3203300
www.lifeandgarden.com

life&garden

van Ginderen bv
Gecertificeerd Elektrotechnisch Installatie- en Beveiligingsbedrijf

Al sinds 1970 hét bedrijf voor Den Haag en omstreken voor al uw problemen en vragen rondom [elektrotechniek](#), [inbraakbeveiliging](#), [telefoon](#), [data / netwerk](#), [brandmeldinstallaties](#), [camera installaties](#), [intercom](#), [videofoon](#), parkeer- en toegangssystemen en aanverwante zaken.

Natuurlijk hebben we ook een [24 uurs storingsdienst](#).
Zichtenburglaan 1A 2544EA Den Haag 070-3661800
www.ginderen.nl

Zeg je **gas**, zeg je **Braber**

Braber Gassen is uw specialist in de regio Den Haag op het gebied van gasflessen met propaan of butaan, industriële gassen, kachels op propaan of petroleum, wokbranders, las- en snijapparatuur en propaangereedschappen.

Lekstraat 164
2515 VZ Den Haag
070 - 394 88 55
info@braber.nl www.braber.nl

Tuinhuisjesverzekering bij Zicht

Uw tuinhuisje veilig achterlaten.

Een tuinhuisje is heerlijk om onbezorgd in te verblijven. Toch is het niet te voorkomen dat u uw huisje onbeheerd achterlaat. Zorg daarom voor een goede verzekering waarmee u bijvoorbeeld ook uw inboedel tegen diefstal verzekert.

Verzekeren bij Zicht

**** Advies over al uw schadeverzekeringen **** Deskundige medewerkers die u graag helpen ****** U kunt kiezen uit: u doet het zelf of wij doen het voor u ****** Onze opzegservice maakt overstappen naar **Zicht** heel makkelijk

Bij schade is één telefoontje naar onze schadeafdeling voldoende. Wij helpen u zo snel en prettig mogelijk en streven ernaar om uw schade in één telefoontje af te handelen.

Onze medewerkers zijn bereikbaar op maandag t/m vrijdag van 8.30 tot 17.00 uur onder 0297-234444

Verenigingswinkel vtv Mariahoeve

Lekker makkelijk: tuinbenodigdheden op je eigen tuincomplex!

netten
stokken
propaangas
zakken aarde
tuingereedschappen
milieuvriendelijke bestrijdingsmiddelen
en nog veel meer

Volkstuindersverenigng "Mariahoeve"

dankt onderstaande partijen voor hun geweldige steun !

Den Haag

